

Inšpekcia práce

Inšpekcia práce je systém štátnych orgánov, ktoré presadzujú **dodržiavanie predpisov upravujúcich pracovné vzťahy a pracovné podmienky** .

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je ústredný orgán štátnej správy, ktorý zabezpečuje tvorbu a uskutočňovanie štátnej politiky ochrany práce, riadi a kontroluje Národný inšpektorát práce a zodpovedá za výkon inšpekcie práce.

Inšpekcia práce pôsobí :

- kontrolne,
- ako poradenský orgán,
- represívne.

Zo všeobecnej pôsobnosti inšpekcie práce sú vyňaté nasledovné taxatívne vymedzené pracoviská:

- Ministerstva vnútra SR,
- Policajného zboru SR,
- Hasičského a záchranného zboru,
- Ministerstva obrany SR,
- Ozbrojených síl SR,
- Zboru väzenskej a justičnej stráže SR,
- Železničnej polície,
- Colnej správy SR,
- a niektoré chránené priestory.

Národný inšpektorát práce

Národný inšpektorát práce je orgán štátnej správy, ktorý **zabezpečuje úlohy v oblasti inšpekcie práce** s celoslovenskou pôsobnosťou, riadi a kontroluje inšpektoráty práce, zjednocuje a racionalizuje pracovné metódy inšpektorátov práce.

Je aj odvolacím orgánom vo veciach, v ktorých rozhodol inšpektorát práce.

Na webovej stránke [Národného inšpektorátu práce](#) sa nachádzajú:

- informácie o záležitostiach inšpekcie práce a kontakty na Národný inšpektorát práce a inšpektoráty práce,
- informačné letáky o niektorých pracovnoprávných záležitostiach,
- informácie o vysielaní zamestnancov do členských štátov Spoločenstva.

Inšpektoráty práce

Inšpektoráty práce sú orgány štátnej správy, ktoré **zabezpečujú vykonávanie inšpekcie práce** u zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi. Majú krajskú pôsobnosť v rozsahu úloh ustanovených § 7 zákona č. 125/2006.

Inšpektoráty práce vykonávajú dozor nad dodržiavaním:

- pracovnoprávných predpisov, napr. Zákonníka práce,
- právnych predpisov upravujúcich štátnozamestnanecké vzťahy,
- predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,
- predpisov upravujúcich zákaz nelegálnej práce a nelegálneho zamestnávania,
- záväzkov vyplývajúcich z kolektívnych zmlúv a dodržiavaním povinností zamestnávateľa uzatvoriť zamestnávateľskú zmluvu a odvádzať príspevky na doplnkové dôchodkové sporenie za zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce.

Inšpekciu vykonávajú:

- na všetkých pracoviskách zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi, a to aj na ich pracoviskách nachádzajúcich sa na súkromných pozemkoch a v obydlíach fyzických osôb,
- vo všetkých priestoroch, v ktorých domácky zamestnanec (§ 52 Zákonníka práce) vykonáva dohodnutú prácu,
- vo všetkých priestoroch, v ktorých zamestnanec vykonáva prácu podľa dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru (§ 223 Zákonníka práce).

Inšpekciu práce vykonávajú inšpektori práce, ktorí sa pri výkone inšpekcie práce identifikujú preukazom.

[Zoznam inšpektorátov práce](#)

Povinnosti zamestnávateľov a fyzických osôb

Zamestnávateľ je povinný inšpektorovi práce pri výkone inšpekcie práce:

- umožniť voľný vstup do priestorov a na pracoviská a utvárať podmienky na nerušený a rýchly výkon inšpekcie práce,
- poskytovať informácie o zistených neodstrániteľných nebezpečenstvách, ktoré môžu ohroziť bezpečnosť a zdravie zamestnancov alebo iných fyzických osôb,
- umožniť odobratie nevyhnutne potrebného množstva vzoriek materiálov alebo látok na účely rozboru,
- umožniť používanie technických prostriedkov na zhotovenie fotodokumentácie, videodokumentácie a zvukových záznamov potrebných na výkon inšpekcie práce,
- predložiť na požiadanie alebo najneskôr v čase zisťovania totožnosti fyzických osôb nachádzajúcich sa na jeho pracoviskách doklady, ktorými preukáže pracovnoprávny vzťah, obdobný pracovný vzťah alebo právny vzťah podľa osobitného predpisu k týmto osobám.

Zamestnávateľ je na požiadanie povinný poskytnúť inšpektorátu práce alebo inšpektorovi práce:

- všetky podklady a informácie potrebné na výkon inšpekcie práce vrátane prvopisov dokladov a technických nosičov údajov,
- meno osoby, ktorá vykonáva prácu podľa dohody o prácach vykonávaných mimo pracovného pomeru, adresu miesta výkonu práce, dátum vzniku pracovnoprávneho vzťahu a predpokladaný rozsah prác,
- meno domáceho zamestnanca a adresu miesta výkonu práce.

Trhový dohľad

Orgány inšpekcie práce sú v rozsahu svojej pôsobnosti aktívne aj pri **tvorbe legislatívy a dohľade nad uvádzaním výrobkov na trh** a do prevádzky podľa osobitných predpisov. Ide o dohľad podľa smerníc Európskej únie transponovaných do právneho poriadku Slovenskej republiky.

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR je gestorom za prípravu právnych predpisov o bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na niektoré výrobky, prevažne vyhradené technické zariadenia.

Národný inšpektorát práce riadi výkon trhového dohľadu na inšpektorátoch práce a realizuje ďalšie úlohy (napr. poskytuje informácie a správy) súvisiace s kontaktom s orgánmi Európskej komisie a členských štátov.

Dohľad vykonávajú inšpektoráty práce (§ 7 ods. 3 zákona č. 125/2006 Z. z.) v rozsahu ustanovenom § 30 zákona č. 264/1999 Z. z. a ďalšími príslušnými zákonmi, nariadeniami vlády SR a nariadeniami Európskeho parlamentu a Rady.

Orgány inšpekcie práce sú orgánmi dohľadu nad bezpečnostnými a zdravotnými požiadavkami nad určenými výrobkami,:

- ktoré sú uvádzané na trh alebo do prevádzky, a
- ktoré v práci používa zamestnávateľ a fyzická osoba, ktorá je podnikateľom a nie je zamestnávateľom.

Trhový dohľad vykonáva inšpekcia práce na všetkých pracoviskách zamestnávateľov a fyzických osôb, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi.

Dohľad vykonáva aj na súkromných pozemkoch a v bydliach fyzických osôb, a to aj u výrobcu, splnomocneného zástupcu, dovozcu a distribútora určeného výrobku, a ak ide o určený výrobok uvedený na trh, aj u vystavovateľa na výstavách a veľtrhoch.

Koordinátorom transpozície smerníc Európskej únie o bezpečnostných a zdravotných požiadavkách na výrobky do právneho poriadku Slovenskej republiky i výkonu trhového dohľadu je Úrad pre normalizáciu, metrológiu a skúšobníctvo SR.

Dohľad nad pracovným časom v doprave

Oprávnenia orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce (Národný inšpektorát práce, inšpektoráty práce) na úseku tzv. sociálnej legislatívy v doprave upravuje zákon č. 462/2007 Z. z.

Oprávnenia sa týkajú **kontrol** na cestách i v dopravných firmách **zameraných najmä na denné a týždenné časy jazdy, prestávky v práci, doby denného a týždenného odpočinku, uchovávanie záznamových listov a karty vodiča** podľa §34 a§ 35 uvedeného zákona.

S tým súvisí **ukladanie pokút za správne delikty, prerokovávanie priestupkov a ukladanie pokút za priestupky**, ktoré upravuje §37 a§ 38 predmetného zákona.

Na cestách vykonávajú inšpektoráty práce dohľad nad dodržiavaním pracovného času v doprave v súčinnosti s príslušníkmi Policajného zboru SR.

Gestorom za transpozíciu smerníc Európskej únie o pracovnom čase v doprave a výkon dohľadu je Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR.

Medzinárodné inštitúcie

Medzinárodná organizácia práce vytvára nadnárodné (celosvetové) štandardy pre inšpekciu práce formou dohôdov, odporúčaní a protokolov k dohovoru. Prijímané sú na generálnych konferenciách na základe súhlasu väčšiny členských štátov, reprezentovaných zástupcami vlády, zamestnávateľov i zamestnancov.

Pre Slovenskú republiku sú po ratifikácii záväzné dva dohovory Medzinárodnej organizácie práce o inšpekcii práce, a to dohovor č. 81 z roku 1947 a dohovor č. 129 z roku 1969.

Zoznam prijatých dohôdov a odporúčaní Medzinárodnej organizácie práce vrátane tých, ktoré sú záväzné pre Slovenskú republiku a informácie o Medzinárodnej organizácii práce.

Európska únia nemá vlastné právne záväzné akty pre inšpekciu práce, ale zásadne vyžaduje, aby členské štáty dôsledne uplatňovali kontrolu zamestnávateľov, a to primerane vybavenou inšpekciou práce.

Dokumenty

- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2014](#)
- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2013](#)
- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2012](#)
- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2011](#)
- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2010](#)
- [Správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2009](#)
- [Informatívna správa o stave ochrany práce a o činnosti orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce v roku 2008](#)

Legislatíva

- [Zákon č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov](#)
- [Anglická verzia zákona č. 125/2006 Z. z. \(.PDF\)](#)

Právne predpisy pre trhový dohľad

- [Zákon č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody a o zmene a doplnení niektorých zákonov](#)
- [Nariadenia vlády SR k zákonu č. 264/1999 Z. z.](#)

Sociálna legislatíva v doprave

- [Informácie o sociálnej legislatíve v SR i v EÚ](#)